СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 276. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 27. листопада, 1926. VOL. XXXIV. No. 276. Jersey City, N. J., Saturday, November 27. 1926. THREE CENTS.

ПРОВІДНИК ЕПИСКОПАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ ОСТРО ОСУДЖУЄ РИМО-КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ ЗА ҐРАФСЬКИЙ РОЗВІД

НАЗИВАЄ РОЗВІД, ДАНИЙ РИМОМ, БЕЗПРАВНОЮ ВЛІЗЛИВОСТЮ І БЕЗЛИЧНОСТЮ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Епископ Менинґ, провідник американської епископальної церкви, прочитав нині підчас своєї проповіди в церкві заяву епископальної церкви про розвід, який римо-католицька церква дала князеви Марлборо й жені, американській міліонерці Консуело Вендербилт.

Епископальна церква протестує проти того, щоби римо-католицька церква мішалася до справ подружа людий других церков, які належуть або до державного уряду або до тих других церков. Заява, зложена в дуже острих словах, переповідає цілу справу і називає наданнє розводу римо-католицькою церквою безправною влізливостю й безличностю.

Епископ заявляє далі, що поступованнє римо-католицької столиці в сій справі є соромом для всего християньства.

МЕКСИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ПІДПИРАЮТЬ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА.

МЕКСИКО, 25. листопада. — Більшість мексиканського сенату вислала до мексиканського президента депешу, висказуючу довіря до його політики супроти Злучених Держав. Сенатори кажуть, що Каєс у своїх нотах до американського уряду обороняв права мексиканського уряду.

Сенатори заявилися теж за політикою Каєса супроти католицьких епископів і осудили вмішуваннє американських католицьких орґанізацій в нутрішні справи Мексика.

ДЕСЯТКИ ЛЮДИЙ ЖЕРТВАМИ ТОРНАДА.

ЛИТЕЛ РАКС, Аркензо ,25. листопада. — Найріжнійші місця стейту Аркензо навістило сильне торнадо, спричиняючи великі матеріяльні шкоди й [illegible] кількадесятеро людий. Числа жертв нині подати докладно годі. В Гібер Спринґс мало згинути 15 людий. В Опело завалився дім, в якому тоді сховалося більше число людий перед бурею; згинуло тут 7 людий. В Маскав згинуло 8 людий. В Шериден вітрюга вбила одну дитину. Разом всіх жертв начислено досі 34, але сі донесення певно неповні.

ЗАПОВІДЬ ВЕЛИКОГО ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ В КАНАДІ.

МОНТРЕАЛЬ, 25. листопада. — Канадійські зелізничі робітники зажадали підвишки робітничої заплати, а коли підприємства відкинули їх домаганнє, вони рішилися вийти на страйк. Страйк обійме яких 15,000 робітників.

СТРАШНИЙ УЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

РЕДИНҐ, ПА., 25. листопада. — Зі стейтового шпиталю для умово хорих у Вернерсвил вирвався Михайло Твардовський, дістався до сього міста й тут вбив сокирою паню Катерину Ковальську. Вбив її в присутности її двоє дітий та ховався в домі Ковальської, поки не арештувала його поліція. Поліції сказав, що він радий своїм убийством, бо вона мала надземний вплив, та свідчила проти нього так, що його запроторено до дому божевільних.

Ковальська осиротила 7 дітий.

РОСПРАВА ЗА ВБИЙСТВО ГОЛА.

СОМЕРВИЛ, 25. листопада. — Адвокати обжалованих почали нині переслуханнє другого обжалованого Бруера Карпендера. Подібно як перший обжалований В. Стівенс, сей теж заявив, що він не був на місци злочину, коли він скоївся. Він буде переслуханий далі після завтра. Росправу перервано на четвер через свято.

БАНК ЖЕРТВОЮ ВЕЛИКОГО ОБМАНУ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Поліційні приватні детективи слідять за двома мущинами, які „скешували" в місцевім банку Еквитебел Трост Ко. фалшиві два чеки на загальну суму 148,000 долярів. Вжили вони до помочи двох невинних бизнесменів.

ДОБУЛИ ЖИВЦЕМ 5 РОБІТНИКІВ ЗІ ЗАЛЛЯТОЇ МАЙНИ.

ҐЕЙЗЕЛТОН, Па., 25. листопада. — З заллятої водою копальні вугля Томгикен Мейн, що належить до Лігай Велі Ковл Ко., добуто нині живими 5 робітників, захоплених там підземним заливом. Не добуто ще одного чоловіка. Припускають, що він погиб.

НЕ ДАЮТЬ ГОРОЖАНСЬКИХ ПАПЕРІВ БУТЛЕҐЕРОВИ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Висший федеральний суд повіту Квінс надав нині горожанські папери 293 аплікантам, а відмовив їх одному аплікантови, Юзефови Слівінському на імя, бо сей аплікант був осуджений вже раз за бутлеґерство.

Суддя заявив навіть, що людина, яка була засуджена за бутлеґерство , а має вже горожанські папери, повиннаби їх стратити.

МАЮТЬ ВІДДАТИ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК, 23. листопада. — Американський уряд прийшов до переконання, що він не має права задержувати німецький корабель Кармеґ, який зловлено 120 миль від берега з ладунком алькоголю.

ЗУБ ПЕРЕДІСТОРИЧНОГО ЧОЛОВІКА.

НЮ ЙОРК, 23. листопада. — В Китаю мали найти людський зуб, який має мати що найменче 500,000 літ віку, а може й міліон. Відкриттєм зацікавилися антропольоґи (знатоки старовини) всего світа. Великий вік находу мав признати навіть професор ґеольоґії в католицькім інституті в Парижі, хоча прихильники строгого придержування старого пояснювання Св. Письма не приймають так старого віку людини на землі.

МОСКВА ВОРОЖИТЬ ІТАЛІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКУ ВІЙНУ.

РИҐА, 23. листопада. — В злуці з розмовами Чічерина з Тейфік Рушди Бейом, турецьким міністром заграничних справ, ходять поголоски про оружний конфлікт між Італією а Туреччиною.

Часопис „Економическая Жизнь" називає Англію тим чортом, який пхає Італію до експанзії в Малій Азії, а тим самим до війни з Туреччиною. В той спосіб хоче Англія ратувати своє положенне на сході.

СІЛЬСЬКІ ТРАҐЕДІЇ.

Історія зовсім новочасна: селянин, що живе під Львовом, у нещасливій місцевости, Кульпарків, виїзджає підчас війни до Америки, лишаючи жінку. За якийсь час жінка приїзджає до нього, але з дитиною. Обоє вертаються назад до краю і щойно тут, коли муж дізнається про ближчі подробиці несвоєї дитини — проганяє жінку з хати. Жінка веде проти нього процес за аліменти, для себе та дитини. Добряга селянин відкладає безжурно всі судові візвання на бік. Приходить ліцитація його хати та поля за 7,000 зол., присуджених жінці. Процес жінки веде весь час якийсь краківський адвокат. Чому аж краківський? Бо він є батьком цієї незаконної дитини. Справедливість сказала своє слово, а наш наївний сват довідався всієї правди аж тоді, коли стратив усе.

„ГЕРОЙ НАШОЇ ДОБИ".

Похорони бандита Зелінського у Варшаві перемінились в явну маніфестацію „великоміського намулу": домовина була прибрана численними вінками і похід був досить численний. Одночасно появилась брошура у честь убитого героя п. з. „Кровавий Віктор, страховище Варшави", написана якимсь Янушом Козловським. Яких сюжетів не чіпються нині „робітники пера", щоби підпасти під смак публики?

ЖИДИ І РЕМІСНИЦТВО.

У Львові відчинили першу жидівську промислову школу ім. д-ра Коркіса. Цей факт дав привід Жидам до великого свята, яке почалось богослуженням у синаґозі, де рабін Фрайнд у довшій промові казав про необхідність вернутись до старої традиції предків-Танаїтів, які поруч студій над тальмудом, займались теж рукоділлям. „Жиди, які до цього часу вправляли мозок, а не мускули, працюватимуть відтепер в обох напрямках і прямуватимуть до перебудови духової та фізичної структури своєї суспільности". Що ми маємо казати, коли до цього часу і мізку не вправляли?

ВЯЗНИЧНИЙ ЧАСОПИС.

Німці посеред безлічі часописів мають один, досить ориґінальний, який виходить у вязниці, під редакцією дир. вязниці, а при співробітництві вязнів. Називається „Ліхтарня", має 20,000 читачів, виходить у Ґерліці, де самі вязні його складають. Повстала вона випадково, наслідком спеціяльного розпорядку для директорів вязниці, які мали обовязок що дня інформувати вязнів про те, що діється в світі. Директор вязниці в Ґерліці рішив, що всього губою не розповіш і краще все це списати. А що вязням нудилось, ще й попадались між ними люде з хистом до пера, ідею було легко здійснити. У згаданім часописі нема політичних статтей, а тільки точна хроніка світових подій, фейлетони і всячина. Він ріжниться від усіх брукових львівських часописів тим, що про злочини, вбивства, злодійства та ошуканства згадується там дуже мало.

ДОВЖНИКИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

Ліґа Націй, яка не всилі жити з воєнних доходів, ані з власних приватних, утримується з вкладок розкладених на своїх членів. Вкладки від таких членів як Англія або Франція мусять бути неабиякі. Одначе Ліґа Націй, як і кожне инше товариство, має й таких членів, які нерадо платять вкладки. Гондурас і Нікараґуа не заплатили ще до цього часу нічого, Болівія, Перу та Китай винні вкладки за довший час. Китай хоче мабуть сплатити свій довг у книжках, жертвуючи Лідзі свою енцикльопедію в 80,000 томах!

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ПАМЯТНИК.

Ориґінальний памятник поставили в Токіо; він збудований увесь з устриць. Відомо, що Японія є одним з найбагатших ринків штучної продукції перел і одна з фірм, яка займається цією продукцією, „Мікімото", поставила цю гарну вежу з 10,000 перлами для власної реклями. Одночасно посвячення цієї вежі перемінилось у релігійне свято; відправлено богослуження за... душу мертвих звірят, які пішли на цю окрасу. Подібні богослуження відправляють також фірми і робітники, що шліфують слонову кість; вони моляться за душі слонів, які своєю смертю дають їм спромогу заробляти на життя.

ДЕ Є АБД-ЕЛЬ-КРІМ?

Полонений „африканський лев", що стільки лиха накоїв Франції та Еспанії, находиться вже на засланні. Три тижні їхав він на острів Реініон, де має покутувати за свої гріхи — по княжому. Реініон на Індійськім Океані недалеко Мадаґаскару, має прегарний клімат; його відкрили в XVIII. віці, завдяки пахощам, які приваблювали приїзжих моряків. Реініон — місце осідку для княжиж вигнанців. Абд-ель-Крім буде там не перший. Славна колись королева Мадаґаскару Ранівальа Мандіяка, що довершила чимало злочинів, переїхала туди силоміць зі своєї палати в Тананадріво. Так само зробили Французи із султаном острову Коморес, Саїд Алі бен Омаром, якого запрохали на свій корабель, угостили шампаном і відвезли на Реініон, де він міг спокійно проходжуватись у своїй фантазійній одежі з дорогоцінним штилетом. Згодом Саїд Алі бен Омар одержав дозвіл перенестись до Парижа, а султан з вдячности подарував Франції весь свій острів, тодіж Франція в новій вдячности дозволила йому вернутись на Коморес, де він мусів тільки... стояти осторонь від політичних справ. Мабуть гадають, що Абд-ель-Крім під впливом гарного сонця та княжого безділля, також змінить свій войовничий світогляд. На Реініоні він має товаришів недолі: бувшого цісаря Анаму і його сина, висланих туди в 1994, коли Анам перейшов під протекторат Франції під проводом нової династії. Бувший цісар є освіченим мандарином, а його син, вихований у Парижі, привіз на Реініон чимало французьких звичаїв. Реініон має пять міст, кілька часописів і чимало Европейців. Кандидати на анамський престол найдуть в особі Абд-ель-Кріма цікавого розмовця. Абд-ель-Крім дістане державну пенсію і зможе там жити супокійно, читаючи часописи. З часописів довідається як стоять мароканські справи і чи його програна заважила у великій мірі на долі його земляків. Не є виключене, що за якийсь час він затужить за иншим життям і або захоче перенестись у Париж, або втече під инше небо, почнати нову самостійну карієру.

ЗАСУД „ГОХШТПЛЕРА".

У Варшаві ставав перед судом український „гохштаплер" Павло Штайнґель-Стрільченко, 32-літній багатонадійний молодик, що має за собою цілу низку ошуканств на велику скалю. П. Штайнґель (призвище „Стрільченко" прибрав собі підчас революції) жив від кількох років з того, що натягав під ріжними видами багатих людей на ріжні більші й менші суми. Фальшував також всякі документи. Він сидів уже двічі по шість місяців за ошуканства, а тим разом дістав цілий рік арешту. Павло Штайнґель-Стрільченко — це дуже пристойний, високий, елеґантний мущина, родом з Київа. Був колись навіть студентом університету, а тепер упав „на дно".

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ НАВІТЬ РОЗВЯЗАТИ СЕБЕ НЕ В СИЛІ

ВАРШАВА, 25. листопада. — Ліві партії в польськім соймі не хотіли довше приглядатися тому як Пілсудскі грається з соймом і хотіли сойм розвязати. Але й того не були в силі доконати.

Давнійше політика Пілсудского стреміла до того, щоби сойм чимскорше замкнути. Тепер знова йому не спішно з замкненнем сойму, бо він має инші пляни на думці. Пілсудскі будує нову монархістичну партію і осмішує сойм. Дійшло до того, що сойм радить, а на його наради ні на наради комісій не приходить ні один міністер.

Пілсудскі знова виїхав собі з Варшави до Вильна на військову параду. Це одначе має бути тільки претекст, бо властиво він вибрався на наради до князя Радзівіла.

ЕСПАНІЯ НЕ ХОЧЕ ПЛАТИТИ СВОЄЇ НАЛЕЖИТОСТИ ДО ЛІҐИ.

МАДРИД, 25. листопада. — Мабуть нема надії, щоби Еспанія приступила в скорому часі знов до Ліґи, бо відмовляється вона платити свою частку на удержаннє Ліґи. Та частка виносила 1,000.000 золотих франків.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ УМИРАЮЧИЙ.

БУКАРЕШТ, 25. листопада. — Доносять з румунської столиці, що король Фердинанд находиться в критичному положенню. Надіються з кождим днем катастрофи. Часописи вже підносять, хто має бути наслідником. Супроти того, що бувший престолонаслідник Кароль зрезиґнував, наслідство переходить на його малолітного сина Михайла. В часі його малолітности буде правити реґенційна рада зглядно реґентка під доглядом реґенційної ради. Ходить тепер о особу реґентки. Загальна опінія є за тим, щоби нею була мати Михайла Гелена, грецька княжка, жінка Кароля. Вона тішиться в краю найбільшим поважаннем. Побоюються одначе, що проти цего буде амбітна королева Марія, яка не схоче дати усунути себе від впливів і захоче сама бути реґенткою.

АРЕШТУВАЛИ ПЕРСОНА.

ЛОНДОН, 25. листопада. — Арештовано Персона, себто того, що приніс до накладчиків Джон Лен Комп. манускрипт „Ди Висперінґ Ґаллері" і подав як автора сер Реннеля Рода, відомого диплльомата, якого імя повинно було бути задержане в тайні. Публична опінія, звернена проти калюмній, які виписано в книжці, змусила відкрити імя автора, а тим дала можність пізнати підступ. Книжку знищено, Персона замкнено, а автор ще таки не відомий.

ЧЕРВОНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ДАЛІ ВОЮЄ.

МОСКВА, 25. листопада. — Новобибраний голова Червоного Інтернаціоналу Бахарін, виголосив палку промову про світову революцію і ролю червоного інтернаціоналу. Він запевнив делеґатів, що комуністичний інтернаціонал цілком не відступив від своєї ідеї, себто від поширення революції по цілім світі, а навпаки забирається до цего, щоби ту ідею чим скорше здійснити. По тій причині інтернаціонал буде помагати всіми силами всяким революційним проявам. Ось тепер допомагає піднявшим бунт на острові Яві та кантонській армії в Хінах.

Другі комуністи, які зійшлися на конференцію, старалися дорівнати Бухарінови і виголошували подібно до него палкі промови.

АМЕРИКАНЦІ САМІ СПЛАЧУЮТЬ СОБІ ДОВГИ — КАЖЕ ШУРМАН.

БЕРЛІН, 25. листопада. — На бенкеті, який улаштувала американська тутешня кольонія з приводу американського свята Дня Подяки, виголосив промову американський амбасадор до Німеччини Шурман, який щойно вернув з Америки. Він зазначив між иншим, що Европа несправедливо нарікає на Америку за те, що Америка стягає довги. Бо Америка через війну не забогатіла. А коли Америка богатша то це головно тому, що кромі Хінців і Індійців ніякий нарід на світі не працює так тяжко як американський. До того Америка стягає зі своїх довгів тільки 40%, а решту дарувала. А й тих 40% Европа не платить з своєї кишені, а з американської, бо рік річно Американці як туристи лишають в Европі принаймні $1,000.000.

ПАРЛЯМЕНТ ПОКРИВАЄ ШТРЕЗЕМЕНА.

БЕРЛІН, 25. листопада. — По докладі міністра заграничних справ Штреземена відбулася дебата на тему заграничної політики. Ліві атакували Штреземана за його становище супроти Франції. Мимо їх атаків парлямент заявився за лінією, яку провадить Штреземан. Заграничка політика не викликала на загал в теперішній стадії ніякого особливо заінтересовання.

АРЕШТУВАЛИ ЯВАЙСЬКИХ ВОРОХОБНИКІВ.

БАТАВІЯ, Ява, 25. листопада. — Майже ціла комуністична орґанізація опинилася в руках голяндських властей. Арештовано комуністичного лідера Суріо Супармо. В той спосіб положено конець революційному вибухови.

При всякій нагоді складаймо жертви на

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГЛЯДИТЬ В БУДУЧНІСТЬ

Не було й нема другої держави на світі, яка мала би більшу територію і більше жителів, як їх має велико-британська імперія. Ніяка держава не має в своїм складі стільки ріжнородностей і стільки трудностей до переборення, що Велика Британія. А прецінь задержує вона своє домінуюче становище у світі далі. А з кризи, в яку вона час до часу попадає, виходить всегда відсвіжена, оздоровлена і відмолоджена.

Таке можна сказати і про послідну імперіяльну конференцію, на якій радили премієри доміній через пять неділь. Ще перед конференцією ходили поважні побоювання, що та конференція готова скінчитися повною ліквідацією британської могучости. А воно вийшло якраз навпаки. Британська могучість зросла.

Сталося це тому, що політика державних англійських мужів відома з того, що вона глядить далеко в будучність, що не живе латаниною з дня на день, що не допускає до остаточних конфліктів, а ті конфлікти заздалегідь предбачує і шукає способів, щоби заховати цілість держави і задоволити незадоволених.

Велика Британія знала, що вона відограла вже свою ролю в своїм первіснім виді. Домінії це вже не малолітні діти, а могучі держави. Тому не диво, що й вони почали домагатися повної самостійности, почуваючи себе здібними до самостійної керми всіми державними справами. Це бажанне природне для кождого здорового народа, подібно як і для звичайної людини. Хто того природного права не розуміє, входить в приватному життю в розріз зі своїми власними дітьми, а в державному з народами.

Того права не хотіла розуміти Росія і розлетілася. По тій причині пропав слід і по давній австрійській монархії. Колиб австрійські міністри були так далеко думаючі як англійські, то Австрія була би перетворилася в федерацію національних, автономних країв і була би проіснувала ще й досі. Австрія додумалася до цего, але це вже було запізно, вона вже розлітілася, а народи не мали вже ніякого інтересу бути з нею в якійнебудь звязи.

Англії грозить судьба Австрії. І вона готова лишитися при однім острові, як лишилася Австрія при своїм клаптику своєї історичної землі. Вона те знає, тому веде свою політику в той спосіб, що звязує зі собою домінії спільним інтересом, а не силою і насильством. Добра і непримушена воля є тут рішаючими чинниками. Руководячися тими прінціпами, визнала вона тому повну самостійність доміній і пертрактувала з ними як рівний з рівними. Тим вона побідила.

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ДЕ РОЗВАГА?

Непоміркований розпорядки еп. Коциловського проти „Укр. Щадниці" в Перемишлі — одинокої того рода інституції у нас — обурили до крайности ціле наше духовенство і ціле громадянство. Людям, що не знають наших церковних відносин, просто тяжко буде повірити, щоб такі нерозважні, компромітуючі епископський престол розпорядки могли вийти від Ординаріяту. Та на жаль тій компромітації не конець..

До акції епископа Коциловського приступив сейчас і еп. Хемишин. А сталось це по листі, який одержав епископ Хомишин від еп. Коциловського. Першу половину цего листу з датою 12. жовтня 1926. низше оголошуємо і за автентичність його наша Редакція бере повну відвічальність. Перша половина листа еп. Коциловського до еп. Хомишина звучить так:

„Ваша Ексцеленціє! Схизматицка агітація поширюєся в Перемишлі у першій мірі завдяки нашій інтелігенції. Минувшого року відправляно схизматицкі богослужения в льокалях находячихся під зарядом виділу Товариства „Бурса св. О. Николая". Головою цего товариства є директор нашої „Щадниці" п. Білинський. На Загальних Зборах „Бурси", які відбулися тут дня 30. минувшого місяця (30. вересня ц. р. — прим. Ред.), було поставлено внесення, щоби Заг. Збори осудили тамтогорічне поступованне виділу та запевнили на будуче, що щось подібного більше не повториться. За внесенням голосували священики, та один чи двох інтелігентів, а прочі в подавляючій більшости були проти внесення. Межи тими послідними були і члени Виділу „Щадниці" а директор єї п. Білинський заявив яко голова „Бурси", що на будуче не інакше поступати буде, як поступав до тепер. Це спонукало мене до цего, що я відкликав всіх моїх священиків з виділу „Щадниці" включно з відпоручником Еп. Ординаріяту до цего товариства, та змушує мене до приміщення капіталів перемиської дієцезії в иншій банковій інституції".

Цілий зміст цего листа по части тенденційний по части впрост свідомо минається з правдою: 1. неправдою є, що п. Білинський є директором „Укр. Щадниці". П. Білинський є урядовцем „Укр. Щадниці" (начальником бюра) і інституцію як таку не репрезентує, не має теж права підписувати писем або самостійно рішати що небудь. Він виконує в бюрі тільки рішення дирекції. Директорами „Укр. Щадниці" є: о. прал. Зубрицький директор-предсідник, о. прал. Мриц заступник директора-предсідника; проф. Ярема, директор касовий, його заступник о. катех. Комарницький; Д-р Теофіль Кормош директор гіпотечний, його заступник надр. суд. Р. Дмоховський. Якжеж може еп. Коциловський свідомо твердити, що п. Білинський є директором „Укр. Щадниці", а рівночасно замовчувати, що до дирекції належать 3 священики і 3 світські інтелігенти, з котрих один за заслуги для католицької церкви наділений папським ордером „pro ecclesia et pontifice".

2. Неправдою є, неначеб в Перемишлі ширилась схизматицька агітація „завдяки нації інтелігенції". Навпаки, українська інтелігенція всіма силами поборює всяке релігійне сектанство як шкідливе для нашого народу.

3. Натомісць правдою є, що в перемиській дієцезії а зокрема в Перемишлі грунт під всякого рода секти приготовляє еп. Коциловський, який своїм непогамованим і безоглядним поступованням обурив всіх вірних і доводить їх до крайности.

4. Неправдою є, неначеб минувшого року відправлювано схизматицькі богослуження в льокалях, що находяться під зарядом виділу Тов. „Бурса св. о. Николая". Натомісць правдою є, що наші православні придніпрянські брати-емігранти за дозволом виділу уладили спільний „святий вечір". Перед вечерою православний священик о. Оробчук відправив молебень, як це водиться в православних. Заказувати цего молебня не міг Виділ Бурси, бо на такий вчинок мігби здобутись хіба божевільний або крайно непоміркований чоловік.

5. Правдою є, що цего року в часі великодних ферій, коли молодь бурси розїхалась домів, наші православні придніпрянські брати просили голову Тов. „Бурси св. Николая", щоб дозволив їм уладити в салі Гімназ. Інституту воскресне богослуження. П. Білинський дав дозвіл, бо не міг цеї прислуги відмовити нашим братам. Зрештою, чи це булоб прислугою для гр. кат. церкви, колиб дир. Білинський не дав салі і тим способом унеможливив братам уладженне православного богослуження? Або чи міг п. Б. допустити, щоб наші брати християне ішли просити о салю Жидів чи инших чужинців? П. Білинський поступив так, як його християнська і національна совість вимагала. Це зарядженне п. Білинського як голови одобрили загальні збори, які відбулись дня 30. вересня 1926.

6. Неправдою є, що на загальних зборах Бурси св. о. Николая д. 30|9 ц. р. поставлено внесок на осудженнє п. Білинського за те, що дав дозвіл на православне богослуженнє в салі „Гімн. Інституту". Такого внеску ніхто не ставив. Внесено тільки інтерпеляцію до Виділу в справі правосл. богослуження. На те заявив п. Б., що він на власну руку дозволив і інакше не мігби і в будучности зробити — певний, що тим сповняє волю виділу і цілого громадянства.

7. Правдою є, що з цим зарядженнєм голови годиться ціле громадянство, крім 2 чи 3 маняків, які в релігійній ненависти супроти наших братів шукають „подвигів".

Громадянство як найострійше осуджує релігійну ненависть, яку в Перемишлі намагаються насадити любимці епископа, а один з них ігумен ЧВВ, о. Д. Головецький на відпусті в Лежайську виголосив д. 8. червня 1924 проповідь проти православних Українців, в якій проливаючи крокодилеві сльози, говорив дослівно таке: „Мені прикро, що мушу це виголосити, але во імя Бога, во імя католицької церкви, хочби навіть був і рідний батько, наколи він православний, треба від него відректись". Таких пропоповідників уважає ціле українське громадянство безбожними шкідниками і буде їх поборювати, хотяй еп. Коциловський уважав це „схизматицькою агітацією".

---o---

Тому що з епископом К. ціле перемиське громадянство зірвало всякі взаємини, дня 25/10 пішли до еп. К. Вп. Др. Федак і Др. К. Студинський, щоб почути арґументи його нечуваної самоволі. Коли Др. Федак два рази заявив, що приходить з просьбою від Митрополита, щоб епископ цофнув своє зарядженне, еп. К. два рази зіґнорував це і не дав відповіди.

(Перемиський „Український Голос").

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться дня 28. листопада, в гали церковній в першій годині пополудни. Проситься всіх прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — В. Баран, предс.; М. Гнатів, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Отсим повідомляється членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 122, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 28. листопада, о годині 2-ій пополудни, в галі Egol Hall. Проситься членів і членкинь прибути на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження, як вибір кандидатів на урядників відділових на слідуючий рік. Проситься тих членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, щоб були ласкаві зложити на сім мітінгу. — С. Вальчак, предс.; Ю. Проніцка, кас.; К. Сідзінський, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1927 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано кандендарі на адресу пп. секретарів для слідуючих відділів:

Від.: 3, 14, 21, 23, 64, 66, 78, 117, 119, 129, 130 (2 пакунки), 133, 136 (2 пакунки), 138, 142, 143, 144, 152, 168, 194, 204, 215, 291, 293, 312, 315, 329, 340, 348, 349, 351, 359, 360, 393.

Повисше вимінені посилки зістали вислані почтою ще дня 23. листопада.

Вислано почтою дня 26. листопада. Від.: 92, 96, 200.

Вислано експресом 26. листопада. Від.: 26, 47, 108, 302, 335.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висланя календарів, нехай повідомить Адміністрацію „Свободи".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Іван Ковальчик, Филаделфія. — Дістали від Вас витинок з якоїсь польської ґазети, яка пише, що Олександер Гаркавенко вродився в Бендзіне, в келецкім воєвудстві, та що він є польським горожанином.

Гаркавенко родився на Украіні. Він по національности Українець. Польським горожанином він не є. Писання польської ґазети брехня.

Після послідної англійської переписи з року 1921, Лондон, столиця Англії, має 7,476,168 мешканців, а Ню Йорк після послідної переписи з року 1920 має 5,620,048 мешканців. Хоча від того часу Ню Йорк ріс певно скорше, як Лондон, все таки можна припускати, що Ню Йорк Лондону ще не переріс.

---o---

Бабяк, Клівленд. — Дістали від Вас витинок з „Клівленд Плейн Ділер", який називає Гаркавенка московським силачем. Слушно кажете, що краще булоби, якби ґазета була написала, що він Українець. Видно, що сей „Плейн Ділер" не зовсім добре про се поінформований. Завинили тут немало наші Українці, що родилися під царською владою, та люди других народів, головно Жиди, які на запит Американців, якої вони нації, звичайно називали себе „Рошенс" на тій основі, що вони родилися російськими підданими.

---o---

„Гармата". — І слово „еміґрант" добре, і слово „іміґрант" добре. Лишень не в кождім місци. „Міґрант" є латинське слово, яке значить тільки, що наше слово „мандрівник". Причіпка „е" значить тільки, що наше „з", „геть", а причіпка „і", значить „в" або „до". Отже „еміґрант" означає людину, яка виходить з відкись, з якогось краю, а „іміґрант" значить людину, яка мандрує в який край, до якоїсь держави, міста, тощо. Виходилоби, що треба писати „еміґрант", коли говоримо про людий, які виходять з краю, а про „іміґрантів", коли говоримо про людий, які входять до якогось краю. Ми зі становища України еміґранти, а зі становища Америки іміґранти.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(39)

Тоді оба ще раз перехрестились і, помінявшися хрестами, обіймилися.

Максим засіяв.

— Тепер, — сказав він радісно, — ти мені брат, Микито Романовичу! Що-б ні случилось, я з тобою нерозлучний; хто тобі друг, той друг і мені; хто тобі ворог, той і мені ворог; буду любити твоєю любовію, гніватися твоїм гнівом, думати твоєю думкою! Тепер мені й умирати веселійше, і жити не гірко; є з ким жити, за кого вмерти!

— Максиме, — сказав Серебряний, глубоко зрушений, — бачить Бог, що і я тобі з цілої душі зробився братом; не хочу розлучатися з тобою до кінця життя!

— Спасибі, спасибі, Микито Романовичу, і не слід нам розлучатись! Коли позволить нам Бог жити, то подумаємо гарненько, пошукаємо разом, що би нам зробити для вітчини... Бути не може, щоби все в Московщині пропало, щоби вже годі було й цареви служити инакше, як в опричниках!

Максим говорив з незвичайним жаром, але ось остановився і вхопив Серебряного за руку.

Проймаючий виск роздався далеко. Воздух немов задрожав, земля затряслась, неясні крики, гук долетіли від татарського обозу, і кілька коней з наїженими гривами пробігло мимо Серебряного і Максима.

— Пора! — сказав Серебряний, сідаючи на коня, і виймив шаблю: — геть мене слухати, діти, не збиватись в купу, не розсипатися осібно, кождий знай своє місце! З Богом, за мною!

Розбійники зірвалися з землі.

— Пора, пора! — роздалось зі всіх боків: — слухати князя!

І вся товпа рушила за Серебряним і перейшла через горбок, що засланяв доси неприятельські огні.

Тоді новий, несподіваний вид поразив їх очи.

На право від татарського обозу, мов змія палав в степу огонь, і неправильні узори його, постепенно розширяючись і зливаючись разом, повзли все близше й близше до обозу.

— От раз Перстінь! — крикнули розбійники: — от раз наші! Бач, запалили степ, пустили огонь по-вітру, прямо на бісурманів!

Пожар ріс незвичайно бистро, цілий степ по правім боці обозу перемінився в огненне море, і небавом хвилі його захопили крайні кибітки і освітили табор, похожий на розрите муравлиско.

Татаре, спасаючись від огню, втікали без порядку на зустріч розбійникам.

— На них, діти! — крикнув Серебряний: — пхайте їх в воду, гоніть в огонь!

Дружний крик відповів князеви, розбійники кинулись на Татар і закипіла різня.

— — — — — — — —

Коли сонце зійшло, битва ще продовжалась, але поле було засіяне убитими Татарами.

Тиснені з одного боку пожаром, з другого — товариством Серебряного, вороги не вспіли спамятатись і кинулись на багнисті береги ріки, де многі утонули. Другі погибли в огни або задушилися в димі. Перелякані табуни з самого початку кинулись на табор, поломили кибітки і так збили з толку Татар, що вони душили одні одних і різались обопільно, думаючи, що бють неприятеля. Одна часть вспіла перебігти через огонь і розсіялася без порядку в степу. Друга, ледви зібрана самим ширинським мурзою Шихматом, переплила через ріку і упорядкувалась на другім березі. Тисячі стріл сипались відти на побідників. Розбійники, не маючи другої збруї, окрім ручної, не витримали і змішалися.

Даремне Серебряний просьбою і грозьбою старався затримати їх. Уже відділи Татар, серед граду стріл, зачали перепливати ріку і мали вдарити на Серебряного з заду, коли се ось нечайно явився Перстінь коло князя. Смугле лице його запалилось, сорочка була пірвана, з ножа капала кров.

— Стійте, брати! стійте, соколи ясні! — закричав він на розбійників: — чи вам очи заступило? Чи не бачите: до нас підмога йде!

Дійсно, на другім березі йшла дружина в беовім порядку: її списи і бердиші улискувались в промінню сходячого сонця.

— Та сеж ті самі Татари! — сказав хтось.

— Сам ти Татарин! — відповів з досадою Перстінь. — Хибаж так іде орда? Хиба буває, щоб Татаре йшли пішки? А того не бачиш попереду на сивім кони? Хибаж на нім татарська збруя?

— Православні йдуть! — роздалось серед розбійників: — стійте, братці, православні нам на поміч ідуть!

— Бачиш, князю, — сказав Перстінь, — вони, вражі діти, і не стріляють вже так густо, значить похопили, в чім діло! А як счепиться з ними онта дружина, я покажу тобі брід, перейдемо та вдаримо на них з боку!

Дружина наближалася, і вже можна було розпізнати і її збрую і одіж, майже так само ріжнородну, як і на розбійниках. Над головами ратників бовтались ланцухи, сторчали коси і рогатини. Були се, бачилось, на-скоро узброєні селяне, бо тільки на передових були однобарвні кафтани, і в руках улискувались бердиші й списи. Тут же їхало сто люда верхових, також в однобарвних кафтанах. Провідник сеї дружини був гарний молодий мущина. З під полискуючого шелому виcіло в него довге русе волосе. Він зручно поводив конем, і кінь, срібно-сивої барви, то ставав дуба, то йшов, пишаючись, рівною ходою і ржав на зустріч неприятелю.

Туча стріл стрітила вожда і дружину.

Тимчасом Микита Романович зі своїми перебрив ріку і врізався в товпу ворогів, на котрих, в той самий час, наперла з другого боку знов надійшовша підмога.

Уже з годину кипіла битва.

Серебряний на хвильку віділхав до ріки чапоїти коня і потужити попруги. Максим побачив його і приїхав до него.

— Ну, Микито Романовичу, — сказав він весело: — видно, Бог нам помагає. Побачиш, що переможемо!

— Так, — відповів Серебряний, — спасибі онтому бояринови, що наспів нам на поміч. Бачиш, як тне на всі боки! Хто він такий? Я немов бачив його десь?

— Як, Микито Романовичу, ти не пізнаєш його?

— А хиба ти його знаєш?

— Як же мені його не знати, Бог з ним! Богато гріхів відпокутує він сегодня. Та сеж Федько Басманов!

— Басманов? Той! Не вжеж?

— Він самий, і на себе непохожий став. Бувало, і подумати соромно, в літнику, неначе дівчина танцював, а тепер видно змогло його: підняв селян і дворових і напав на Татар; мабуть і в нім дух чести обізвався. І сила десь у него взялась! Та як і не обновитися в такий день, — продовжав Максим з жаром, і очи його сіяли з радости. — Чи повіриш, Микито Романовичу, я сам себе не пізнаю. Коли втік я з Слободи, здавалось мені, що не довго вже доведеться жити на світі. Тягло помірятися з нехристами, та не для того, щоби побити їх: на те, думав я, найдуться ліпші люде від мене; а для того, щоби зложити голову на татарську шаблю. А тепер не те: тепер мені хочеся жити! Чуєш, Микито Романовичу, скоро вітер проносить гук, як в небі жайворонки співають? Оттак же весело скаче в мене серце! Таку чую силу й охоту, що цілого віку було би за мало! І чого не передумав я, відколи зазоріло! Так стало мені ясно, кілько добра ще можна зробити для вітчини! Тобі цар дарує; не може бути, щоби не дарував. А може й полюбить тебе. А ти возьми мене до себе; нумо разом думати й працювати, як Адашев з Сильвестром. Все, все розкажу тобі, що в мене на думці, а тепер прощай, Микито Романовичу, пора знов туда; Басманова, бачу, окружили. Хоть він і лихий чоловік, а треба визволити!

Серебряний поглянув на Максима майже батьківським поглядом.

— Побережи себе Максиме, — сказав він, — не кидайся в різню даремне; гляди, ти й так уже окровавлений!

— То, мабуть, вража кров, — відповів Максим, весело поглянувши на свою сорочку; — а на мені й сколобини нема, твій хрест мене заступив!

В тім притаївшийся в тростнику Татарин виповз на беріг і пустив в Максима стрілу, котра застрягла йому в самі груди. Максим схопився за гриву впав, зачепивши ногою о стремя, і поволік його кінь по чистім поли.

Забув Серебряний і битву і Татар, не бачить він, як Басманов жене нехристів, як Перстінь з розбійниками [illegible]ють утікачів; бачить тільки, що кінь волочить полем його названого брата. І скочив Серебрянний на коня свого, полетів за Максимом і ймив його коян за узду, зіскочив на землю і визволив його з стремени.

— Максиме, Максиме! — сказав він, впавши на коліна і піднимаючи його голову; — чи живий ти, названий брате мій? Отвори очи, відповідж мені!

І Максим отворив тусклі очи і витяг до него руки.

— Прощай, названий брате мій! Не довелось пожити нам разом. Зроби-ж сам те, що мали ми зробити оба!

— Максиме, — сказав Серебряний, цілуючи його в горяче чоло, — чи не переказуєш мені чого?

— Віддай матери послідний поклін мій, скажи їй, що я вмер, її згадуючи...

— Скажу, Максиме, скажу, відповів Серебряний, ледви здержуючися від сліз.

— А хрест, — продовжав Максим — той, що на шиї, віддай їй... а мій носи на памятку по браті твоїм...

— Брате мій, — сказав Серебряний, — чи нема ще чого в тебе на души, на серци? Не встидайся, Максиме, кого ще жаль тобі крім матери?

— Жаль мені вітчини моєї, жаль святої Росії! Любив я її негірш матери, а иншого нічого нема мені на серци!

Максим замкнув очи. Лице його горіло, віддих робився коротший.

За кілька хвиль він знов поглянув на Серебряного.

(Далі буде).

ЖИТТЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

(З розмов члена редакції „Тризуба" зі свіжим імігрантом з Великої України).

(Докінчення).

Доводиться відзначити немалу роспусту, як на селах, так особливо по містах. "Багато безпритульних дітей. Шлюбні розлуки залагоджуються за кілька годин. З того виходить, що чоловіки менжуючи жінками, як циган кіньми, і навпаки. Комсомольці, що дуже численні по містах, а дуже нечисленні по селах, плекають анормальність. Не вважаючи на легальність абортів, дітей все-ж народжується дуже багато.

Національна свідомість глибоко і широко пройняла народні маси. „Ви би не пізнали України", каже мій оповідач. Люде по містах встидаються розмовляти по російськи, а на селах побоюються. Нині всі до останнього знають „хто вони, чиїх батьків діти". „Україна" — це цілий програм, це щось таке, над чим не дискутується, що покриває собою все, дає цілий зміст життю громадському і політичному. І то не лише для свідомих, штучно культивованих елементів. Прості неписьменні люде тримаються цього програму. Більш того, партійні комуністи не вагаються з ним виступати, комсомольці підносять його отверто. Шевченко вважається за великого комуніста. Адже-ж він сказав „вставайте, кайдани порвіте". На його могилу безнастанно йдуть люде, як на прощу. Хрест на його могилі стоїть і по цей день. Хата, де він народився, стара аж розвалюється, але її підбудовують. Звичайно, мова в державних установах українська. Годі йти десь, не знаючи цієї мови. Характерно, що найгарячійше взялись до українізації Жиди. І нині вони, чи не випередили самих Українців. В них тепер майже непомітно русофільства. Природні Росіяне, старі бюрократи, „специ" з „скрежетом зубовним" і зі словниками в руках переучуються. Адже так склалося, що досить самої рос. мови, щоб людину вважали за чекиста. Бо чека не перестає бути гніздом російщини. Але помалу і туди пробивається укр. стихія. Межи робітниками не переводяться Росіяне. Взагаліж хвиля розмосковлення так сильно збурила маси і ціле життя країни, що Росіяне-большевики, хоч і бачуть для себе в тім велику небезпеку, не годні їй опертися. Бо комуністи на Україні вже не є господарями становища. Раз в Білій Церкві виступили вони із своїм списком кандидатів до повітової ради. Селяне, що позіздились на вибори, не захотіли й слухать про цих кандидатів. Вони позабирали торби і розїхались. Довелось вдруге скликати виборців і приняти їхніх кандидатів. А що до небезпеки для комуністичної московської влади на Україні, то вона є, та ще й велика. Позаяк національна свідомість веде за собою політичні змагання. Той факт, що Україна є щось цілком відмінне, відрубне від Московщини, став очевидним для всіх, не виключаючи і Росіян. Українські комуністи цілком годяться на цій точці з буржуазними націоналістами та петлюрівцями. Тягар податків пояснюється тим, що українські гроші ідуть на Москву. Всяке змагання українського уряду опертися всесоюзній владі здобуває глибоке співчуття і підпертя загальної опінії. А таких змагань не бракує. З українських комісарів чи комуністів найбільше популярний є Петровський. Чубар кажуть гіркий пияниця. Скрипник Жид. Дуже добре розціноеться факт, що українське військо більш не має виходити за межі України і некрути відбувають повинність в краю. Про Ю. Тютюнника оповідач не чув нічого. Повстала нова військова школа в Київі. В Харкові ніби істнує вища — ген. штабу — старшинська освіта. Українське військо [illegible]

ціонального, як по складу так і по мові. Загальною думкою на Україні є те, що „Україна відділиться від Росії". „Ще рік, два, каже мій оповідач, і Україна буде самостійною". Про це говорять всі, в усіх верствах і не криючись. Великим аргументом за те служать тяжкі податки, а також свідомість національної окремішности нашого народу. Другим аргументом, на який натискає мій бесідник, це „самоопределеніе вплоть до отделенія". „Ми, каже він, вільні робити, як самі хочемо, коли народ забажає, ніхто не має права нам перешкодити". Він глибоко переконаний, що інакше бути не може. І видно, що він виніс це переконання із недрів народніх мас. Про якусь федерацію з Москвою (він знає і про це) не може бути і мови. Відділення мислиться в формі усамостійнення сучасної радянської республіки. Оповідач вірить в стійкість комуністичної влади. „В урядах сидять такі мудрі Жиди, що їх чорт не одурить", додає він. „Годі думати про поворот старого ладу, хай білогвардейці не дожидають". Багато є люду на Україні, що не бажають великої переміни сучасного стану. То головно селяне, урядники, спекулянти. Хиби режиму (страшне хабарництво, здирство податків, нелад, роспуста) у всіх на очах, але видно є великий острах перед невідомим і ненависть до минулого. Люде не забули білих генералів. Вони ладні скорше боротись в середині, аніж виглядать якоїсь помочі зі сторони. Петлюру дуже поважали і сподівались його повороту. Цей поворот в уяві мого співбесідника не перечив би захованню вигод сучасного стану річей. Вся Україна дуже прислухається до еміграції і гадає, що вона багато робить для краю межи чужинцями. Оповідач був здивований, не побачивши за сім місяців свого перебування закордоном чогось значнійшого що-до еміґрантських заходів.

ПОДЯКИ

1. РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Я, членкиня Сест. Пр. Богородиці, від. 36. У. Н. Союза дякую сердечно Головному Урядови за допомогу в квоті $50. Рівнож дякую місцевим урядникам і сестрицям за те, що не опускали мене підчас хороби. Особливо дякую надзирательці Марії Білий, яка мене раз-у-раз відвідувала.

Допомога стала мені в великій пригоді, бо хорую вже 9 місяців.

Анастазія Петрів.

2. БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА.

Маю 66 літ і добре відчуваю благодать У. Н. Союза. Моя рада: Вступайте до Союза і других втягайте, бо зробите тим їм найкращу прислугу, за яку будуть вас благословити.

Діставши з фонду бідних запомогу в квоті $50, щиро дякую Головному Урядови за поміч.

Іван Фариняк.

3. ТЕРНОПІЛЬ, ГАЛИЧИНА.

Низше підписана стверджує відбір посмертного по бл. п. Сидорі Пукало, членови 78 від. У. Н. С. в сумі $152, які я одержала в американських долярах.

На тім кінчу і складаю Хвальному Урядови щиру подяку.

Йосифа Пукало.

4. ЛОРЕЙН, О.

Я низше підписаний посвідчаю, що одержав з каси Молодечого Департаменту У. Н. С. суму $93 як посмертне по моїм сині Михайлі. При свідках заявляю, що вже ніяких більше претенсій до Союза під тим оглядом не маю та дякую за так скоре полагодження справи.

Дай Боже, щоб Союз зростав по 1,000 членів в місяць, бо це одинока наша правдиво добродійна інституція.

Іван Віняш.

Свідки: Теодор Тузінський, Іван Чмирід, Іван Гіль.

5. РІВЕРГЕД, Л. АЙ.

Отсим складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. С. за уділенне мені допомоги з фонду убогих в квоті $25. А також дякую урядови Бр. св. Івана Хрестителя, від. 256 У. Н. С. за те, що зайнявся моєю просьбою.

Дай Боже, щоб наш Союз зріс ще хоч в десятеро.

Павліна Махно.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

З українського життя в Америці.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Допомогова акція для пасейських страйкарів.

Комітет 67. відділу юнії малярів, декораторів і вивішувачів паперу в Бейоні уряджує в неділю, дня 28. листопада, о 2. годині сполудня в Джуніор Гай Скул Одіторіюм, на 28. Вест Евеню Ей, концерт на допомогу для страйкарів у Пасейку. В склад концерту входить передовсім „мувинг пикчер" зі сього страйку; відтак промова юнійного провідника В. Ф. Ґріна, гра на фортепяні панни Анни Микитишин, гра на скрипці Гумена і другі.

Комітет.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

І ми зірвали з гетьманською, січовою Централею.

Дня 7. листопада відбулися збори пятої сотні Першого Округа Січової Організації в Филаделфії, Па.

На тих зборах вирішено зірвати з Централею Січи, бо сотня не хоче вже довше бути сліпим оруддем в руках д-ра Гриневецького і О. Назарука, та бути далі попихачем Скоропадського. Січовики не хочуть вже більше давати себе баламутити, що наш нарід визволить Скоропадський, та що ми повині покірно виконувати накази греко-кат. епископа Богачевського, які то накази противні нашим національним переконанням. Січовики не можуть вже довше стерпіти тих ґаруґ, якими обкидано на сторінках січового органу наших заслужених громадських діячів, а навіть наших національних геніїв.

Січовики бачуть наглядно, що теперішний січовий провід веде Січову Організацію до цілковитої руїни. Тому саме Сотня розвязується з Централею, а майно передає Січовому Домови в Филаделфії, який не має нічого спільного з Централею.

Ухвалено відновити стару Січ після давного статута і гуртувати її біля Січового Дому. В тій ціли будуть скликані наради всіх давних Січовиків, які вірно стояли при Січи, а тепер відтупили, бо не погоджувалися з тим духом, який тепер запанував в гетьманській січовій централі.

Іван Найда, б. сотник.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Свято свободи. — Акція за Сиротинець.

Українська католицька парохія Пр. Діви Марії відправила в неділю, дня 21. листопада жалібну панахиду за душі погибших українських героїв, котрі полягли серед страшних мук на поли бою за незалежну національну державу і ліпшу долю українському народови. Панахиду правив о. Іван Крохмальний, котрий теж виголосив жалібну промову, в котрій представив тих борців за волю й долю, що віддали за нас все, що їм було наймилійше й найдорожче, ба навіть своє життє. Український народ повинен цілий місяць листопад святкувати память тих, що поляглu за кривду, заподіяну ворогами нашому народови. Через цілий місяць листопад ми повинні складати жертви на калік-інвалідів війни за самостійність й на сироти по погибших героях.

Підчас панахиди перейшовся по церкві з тацою пр. Сава Ірха. З огляду на мале число присутних зібрано в церкві всего $6.05. Супрови сього о. Іван Крохмальний попросив парохіяльний заряд, щоби занявсь збіркою по ґавзах. Уряд пішов за сим закликом. За [illegible]

Ірха і підписаний Стефан Гузар і на їх руки зложили ще: Іван Іванців 1 дол., Никола Павлишин 1 доляр; Михайло Бурчицький 50 цнт.; Лука Семенів 30 цнт. Всю коляту зібрано й вислано пароххіяльним чеком на руки Обєднання на фонд інвалідів в сумі $8.85, як жертву від геркімерських патріотів, котрі свій патріотизм зазначують не на словах, але на ділах.

Громадянин Іванців і підписаний підуть теж 5. грудня 1926 з імени товариства відділу 192 У. Н. С. за колектою на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

Як по других громадах, так і в нашій є несвідомі й самолюбні люди, які кажуть, що їх не обходить ні старий край ні народ власний в Америці, і які не дають ні на старий край ні на захист, але свідомі громадяне сим не зражуються та по змозі сил працюють для добра власного народа в Америці і в старому краю.

Стефан Гузар,
Геркімер, Н. Й.

ОТРУЯ РИЦИНОВОГО ОЛИВКУ.

Мало хто знає, що насіння рицинової ростини має в собі отрую, **рицин**, то є найстрашніща отруя, з усіх дотепер знаних отруй. Одним-одиноким грамом рицину можна втроїти півтора міліона морських свинок. Але рівночасно ця отруя має таку дивну прикмету, що звірятко, якому загрнути лише так мало рицину, що воно тільки захоруе, а не згине, тай ще завдяки цьому застриконню стається відпорне на отрую. Може тепер 1000—10.000 більше отруї знести і вона не зашкодить йому.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА по конець вересня 1926. року.

ВІД НЕ-ЧЛЕНІВ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗАГАЛЬНІ ЖЕРТВИ (15)

Ню Йорк, Н. Й.

Кудрий Никола	$1.00
Смит Петро	1.00
Станько С. Михайло	25
Федак Михайло	25
Пуфки Григорій	25
Павлина Іван	2.00

Перт Амбой, Н. Дж.

На хрестинах в д. Григорія Демковича зібрано жертв	$8.50
Жертвували слідуючі:	
Демкович Григорій	2.00
Вовк Павло	1.00
Космина Василь	1.00
Ворона Іван	1.00
Вовк Дмитро	1.00
Стахів Іван	1.00
Гузар Николай	1.00
Нетреба Федь	50

Алентавн, Па.

Український Горожанський Клюб	$25.00

Честер, Па.

Кобильник Петро зібрав на хрестинах	$7.50

Лейквуд, Огайо.

На хрестинах у д. Івана Качура зібрано	$5.00
Жертвували слідуючі:	
Качур Іван	$1.00
Денега Іван	1.00
Дрібними жертвами	3.00

Разом жертвовано $50.75.

Замітка: В загальнім виказі жертв проголошено відділ 336 $50.00, а має бути $25.00.

Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

ДУМАЙТЕ ПРО БУДУЧНІСТЬ ПОКИ ЧАС.

Добрі часи вже змінюються. А може прийти ще більша кріза, коли прийдуть вибори. І буде тяжко вижити у великім місті. Треба отже забезпечитися перед несподіванкою. Другі люди не чекають, аж прийде біда, але заздалегідь приготовляються.

Деж нашим людям шукати ліпшої будучности, як не в Милвил, в стейті Ню Джерзи, на першій Українській кольонії в Америці? Таж тут земля добра, комунікація знаменита, роботи повно, вигода для кождого. Чужі люди не чекають, а довкруги будуються... і земля дорожіє з кождим днем. Чого мучити себе по великих задимлених містах, або по майнах, горах та скалах? Тут малі діти мають широку вигоду, а шкільні діти можуть через вакації заробляти по 3—4 доляри денно, коли підуть на кілька годин до сусідів вибирати ярину. Більші діти можуть робити постійно по фабриках, а ні, то ходити даром до висшої школи в Милвил. Отже кождий бачить ясно, що на фарми у Милвил повинні йти передовсім такі люди, що мають численну родину.

Що правда, початок всюди тяжкий. Дехто мусить і тут перебідувати через 2—3 роки, заки стане независимим. Тут найкрасше місце на годівлю курий. Ціле передмісте Милвил се самі курячі фарми. Хто тут дійшов до двох-трох тисяч курий, не рахується вже фармер, але бизнесмен. Він перевисшає часто навіть доброго міського бизнесмена. Не в кождій місцевости можна закладати годівлю курий, але в Милвил якраз добра земля до сього і відповідний клімат. Годівлю курий можна розвести постепенно з малого. Як хто чується з поважнійшою готівкою, той може тут купити вже готову таку фарму, бо тутки, так як і всюди, трапляється де-не-де нагода.

Отже нема що відкладати, але треба забезпечуватись від біди завчаєм а при тім скріпляти першу фармерську українську кольонію в Америці.

Впрочім у Милвил є нагода для кождого зажити своїм самостійним життєм, лише треба троха завзяття. А як закупити у Милвил землю при помочи малого капіталу і розвести господарку, про се дасть вказівки

ВАСИЛЬ МАТОЛИЧ,
N. E. cor. 7th & Green Streets
Philadelphia, Pa. 135

ДІТРОЙТСЬКА ЖЕНЩИНА ПОЗДОРОВІЛА!
Здавалось, що умре.

Дітройт, Міш. Зі всіх щасливих жінок п. Марія Демко є найщасливійша. На неї вже не було надії і доктори говорили виразно, що вона помре. Вона хорувала вже пять літ і кождого дня виглядала що раз гірше та гірше, так зле, що можна було бачити її кости під шкірою. Вона не могла плекати своєї дитини та майже все лежала. Виглядало, що для неї нема виходу. Однак на щасте написала вона по свою матір да краю. Її мати була акушеркою і знала де-що про лікарства. Скоро мати лишень подивилась на свою дочку, знала від разу, що з нею діеся, бо вона бачила вже не один раз людий, терплячих від солітера в старому краю. Вони післали по добре лікарство до Пітсбурґа — котре зробило свою роботу.

Днесь, як раз два тижні по приїзді її мами, вона відзискала чотирнайцять фунтів, по викиненню хроба около пятьдесять пять футів довгого. Тисячі мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Певними познаками цего є відходячі части того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з вийнятковим лакімством, обложений язик, зага, болі в крижах, членах і в ногах, заворот голови, біль голови, млости як порожний жолудок, видіння, підкови попід очи. Жолудок отяжілий, надутий, часами дається відчувати дивне буркотіння від жолудка до внутреностий. Знова чується якби щось підсувалося назад до горла. Пацієнт має жовту шкіру, тратить на вазі, має немилий віддих, спльовує що хвилини, попадає в апатію, знеохота до праці, завсігди ліниви́й. Є відомо, що епілептичні напади спричиняє цей потвір, котрий часто доростає понад 50 стіп. Коли досягне до гортанки може удусити свою жертву. Позбудьтеся цего потвора сейчас, заки підкопле ваше здоровля безповоротно. Вишліть $10.48 за дозу Laxtan, коли хочете позбутися цего страшного паразита. Laxtan є нешкідливий навіть коли у вас нема хробака. Продається лише у Royal Laboratory, 148 Netting Buildg. Windsor, Ont. На забезпечення посилки додайте 25 центів окремо. За після-платою не висилаємо. (C.1)

Дмитро Тягнигоре.

З ПІВНЯ СТАВ ЗАЯЦЬ.

Зайшов якось Жид Мошко в село, купив дещо, а у старої Петрихи почав торгувати старого, великого півня. Довго торгувався, але таки виторгував. Звязав півневи ноги і вложив до свого міха, а сам зайшов до хати напитися води.

Сему приглядалися сусідські хлопці і задумали пожартувати над Мошком. Вони тільки що видерли від пса заяця і зробили заміну. Півня виняли з міха, а на його місце вложили заяця. Заяць бу приголомшений, тож і лежав тихенько.

Вийшов Мошко з хати, міх на плечі і почвалав до міста.

Тимчасом заяць відійшов і давай дертися з міха.

— Що таке? — думає Мошко, — чого він так скаче?

А заяць таки добре розходився і досяг пазурами до Мошкового плеча.

— А щоб ти сказилосі, проклятий півнік! — скрикнув Мошко і кинув міх на землю.

Та лишень міх опинився на землі, а заяць плиг з него і гайда в поле. Мошко за ним, та все кричить:

— Тю, тю, тю! — і крутить пальцями, неначе їсти дає.

На ту хвилю надїхав селянин Іван і питає:

— Що ти, Мошку, хочеш заяця пійміти? Треба було посипати соли на хвіст.

— Іванці, се не заяць. Се півник, я йому купило у старої Петрихи. Він як почав скакати в міху, то я мусіло кинути міх на землю, а він вискочив і побіг як той міщігене. Хоробе йому знає, де у него взявсі тих лапи і таке велике вуха.

— А то був старий півень? — питає Іван.

— Ню старий, великий — відповів Мошко.

— Хіба що так. То нема нічого дивного. Старий півень як злякається, то часом перекидається в заяця, але не на довго. Побіжить трохи і знов стає півнем. А ноги у него звязані?

— Ню, звязані.

— Ну, то ти Мошку іди в ту сторону, де побіг заяць. Він десь близько сів. Іди і клич півня, аби лишень він вчув, так зараз стане з заяця півень і забереш його.

— Спасибі вам, Іванці, що навчили мене. Я ще сього не знав. Я вже більше ніколи не куплю старого півника, нехай його хоробе візьме.

Сказавши се, пішов Мошко в поле, накликуючи свого півника:

— Тю, тю, тю!

Іван на возі аж лягав від сміху та наглядав, що з того буде, чи далеко Мошко піде за півником.

А тут всьо склалося так, неначе навмисне для того, щоб одурити Мошка.

Недалеко через поле ішла стежка, котрою селяне ходили навпростець до міста. Отож, видно, якась молодиця несла на продаж півня, та по дорозі він здох, тож кинула його близько стежки. Ще й півень був схожий на того, що ніс Мошко.

Побачив Мошко півдня, зрадів і до него тихенько підходить, та так солодко його кличе:

— Тю, тю, тю!

Підійшов до півня, глядить, а він неживий.

— Ну, і чого-ж ти, міщігене, втікав? — говорить Мошко до півня. — Біг, біг, аж здох як собака. А сидів би тихо, то був би тебе зарізав різник свяченим ножем і був би я і моя Сура і мої діточки їли тебе, а так лежи тут, нехай тебе ще раз хоробе візьме, ледащо погане.

Вернув Мошко, а Іван питає:

— Ну що? знайшов півня?

— Ой знайшов. Добре ви казали, що він далеко не побіжить, о там о лежить, вже здох. Так [illegible]

ЗІ СПОРТУ.

Піддубний осуджує Гаркавенка.

Російська газета „Новое Русское Слово" з дня 24. листопада подає, що до її редакції зайшов відомий борець Піддубний та заявив, що він не вірить в пірвання Гаркавенка, бо про такий случай не чув він за весь час своєї 30-літної атлетичної карієри. Він подає, що така історія нагадує йому пірвання проповідниці баптистів, про яку потім довідалися, що вона втікла з любовником. Подібно виглядає пірвання Гарккавенка перед боротьбою зі Збишком.

Менаджер Гаркавенка Пфефер подає відносно комунікату Піддубного таке вияснення: Коли вернув Гаркавенко до Америки і розпочав своє атлетичне турне, хотів він боротися рівнож і з Піддубним. Гаркавенко молодий чоловік, а Піддубний старий борець. Річ ясна, що перед Гаркавенком може бути будучність, а за Піддубним тільки минувшість. Оба вони славні борці і оба могли принести славу українському імени. Та Піддубний не захотів боротися з Гаркавенком, бо казав, що він не здужає. Боровся одначе мимо того в Нюарку з Дрейком, який його положив. Того самого Дрейка положив знова дня 9. листопада Гаркавенко в змаганнях в Вашингтоні в 18 мінутах.

Менаджер Пфефер робив всі можливі старання, щоби звести Гаркавенка з Піддубним до купи, але не пішло. Гаркавенко заявив, що буде боротися даром, а всю свою належитість за виступ відступає на українські гуманітарні цілі, але й це не помагало. Навіть тепер заявляє далі Гаркавенко, що зрекається гонорару, зрікається своєї пайки рівнож і менаджер Пфефер і призначують її на добродійні українські цілі, коли тільки Піддубний захоче боротися з Гаркавенком.

Менаджер Пфефер подав далі, що це було би краще, коли був побив Піддубного другий Українець як мав його побити Владек Збишко і другі. Та все те не промовляє Піддубному, який конферує з Збишком. Послідної суботи, перед понеділковою боротьбою Збишка з Гаркавенком, відбулася, як подає Пфефер конференція між Збишком а Піддубним. Що вони там говорили, невідомо. З Поляком Збишком Піддубний конферував, хоч той його побив, а з Гаркавенком не хотів, хоч за Гаркавенком є добре імя і українське походження.

Дивним стає і те, що Піддубний, який зачисляв себе до України, як „настоящий Малорос" побіг сейчас до російської газети і осудив Гаркавенка. Це вже мусить кождий осудити. Бо коли ще ніхто чужий не кинув каменем на Гаркавенка, то свій землячок не повинен був в той спосіб нападати на Гаркавенка. Треба було принаймні виждати на висід доходжень з боку атлетичної комісії.

Дмитро Тягнигоре.

БАБА ЯВДОХА В ТЕАТРІ.

Чи знали ви, шановні читачі, бабу Явдоху? Якщо не знали, то й добре. Люта була баба, не тутешня, а старокрайська. Як вичитає було кому патерностер, то не знав, в які двері втікати.

Мала баба Явдоха дітей і внуків. Всі вони люде гарні, мудрі й інтелігентні, а сама Явдоха щиро придержувалася старої культури і мусіли діти зносити її воркотання, а нераз і рясну лайку.

Одного разу мала відбутись аматорська вистава, отож діти задумали намовити стару, щоб пішла з ними до театру. Користаючи з нагоди, що бабця була в добрім гуморі, почали просити її, щоби пішла подивитись.

— Музика, бабцю, буде гарно грати, а на сцені артисти будуть відгравати гарну, веселу комедію.

— Коли я, діточки, відколи живу, в кіятрах не була. Лихо його знає, що там треба робити.

— Нічого, бабцю, не треба робити, будете сидіти і дивитись. От побачите, що подобається вам так, що другий раз самі підете.

Довго бабця не піддавалась, але врешті, на велике задоволення дітей, згодилась.

Причепурилась стара і пішли. Посідали. Музика грає. Повеселішала бабця, а діти оповідають їй:

— За тою заслоною, бабцю, є така сцена, як кімната. Там артисти будуть вести розмову, співати.

Стара розглядася на всі сторони. Бачить, що повно людей і сама вже з цікавости чекала, коли заслона відкриється.

Пройшло кілька хвилин. Задзвонив дзвінок і заслона [illegible]

— А чого се вона так зажурилась? — питає бабця.

— Зараз будемо знати, — відповіли діти.

— Певно мама прочуханки дала, щоб не вешталася по вулицях з хлопцями. Так їй і треба, — не вгамовувалася стара.

Відчинилися двері і ввійшов молодець з чорними вусами і борідкою, привитав панночку і сів біля неї.

— А знаєте, бабцю, хто се? — питають діти.

— Лихо його знає. От якесь стрітове швендало; коби мама надійшла та боки облатала обох.

— Се, бабцю, Івана Сагана синок, Майк.

— О! таке вигадали! Звідкиж в него взялися вуса і борода?

— Се штучні, бабцю, причеплені.

— Аді, який мені чистий. Такий смаркач і вже до дівчат залицяється.

Тимчасом молодець взяв панночку за руку і питає:

— Чого ви такі сумні? Я люблю вас над життя своє. Ходім звідсіль; поїдемо далеко, ніхто нас не знайде.

Стара впала в пасію:

— Бач, яке ледащо, не соромиться людей. Підмовляє дівку, щоби втікала з ним. Се на добру комедію, діточки, завели ви мене.

А на сцені розмова триває далі:

— Мама заборонює мені бачитись з вами, — говорить панночка.

— Маєш розум! — мало не скрикнула баба Явдоха.

— Я знаю, дорога моя, — відповідає молодець, — се все наробила нам та стара брехунка Явдоха, але я поражуюся з нею.

Сего вже бабі Явдосі було забогато. Вона зірвалася з крісла, затиснула кулаки і на цілу салю закричала:

— А ти, смаркачу, то я брехунка? Ти будеш рахуватися зі мною? [illegible]

— Цитьте, бабцю, — кинулись до неї діти, — се-ж комедія.

— Не зацитькаєте мене. Той поганець публічно мене, називає брехункою, робить з мене комедію і я маю мовчати?

Розуміється, що счинився такий сміх на салі, аж стіни дрижали, а се ще гірше розлютило бабу Явдоху і вона накинулась на публику:

— Якого дідька іржете? Такий смаркач називає стару кобіту брехункою, підмовляє дівку втікати від мами, а вам смішно? Сміялисяб ви до будяка.

А звернувшися до сцени, додала:

— Чекай, чекай, смаркачу, я з тобою розправлюся завтра так, що відхочеться тобі дівку зводити і мене безчестити!

Сказавши се, баба Явдоха під гук оплесків і сміху опустила салю.

Мали діти що слухати, як прийшли домів.

— То се ви змовилися з тим смаркачом. Я думаю: чого се ви мене до тих кіятрів так намовляєте, а воно он що. Ну, але він мене попамятає.

Як не доводили діти розяреній бабці, що се до неї не відносилось, вона й слухати не хотіла, аж доки не прийшла мама Майка Сагана і ствердила те, що говорили діти.

— Значить, мене ваш синок може називати в кіятрах брехункою, робити з мене комедію і я маю мовчати! Га?!

— Успокійтесь, бабцю, Хібаж то ви лишень одна Явдоха на цілий світ? Він же не видумав сего з своєї голови, то якийсь письменник уложив таку комедію, в котрій говориться про бабу Явдоху.

— А покрутилоб руки тому письменникови! А він звідки знає, що я брехунка?

— Не ви, бабцю. Звідки вас той письменник може знати?

— Як не знає, то най не споминає, а то так прямо і каже: стара Явдоха-брехунка.

— Заспокійтесь, бабцю. В театрі на сцені все згадуються ріжні імена, але ніхто тим не ображується, коли чує своє імя.

— Най вони вам западуться ті кіятри, більше моя нога там не буде!

ЛІНИВІ БЖОЛИ.

„Працьовитий як бжола", то Бог зна як давна приповідка! Та виглядає, що то не зовсім правдива приповідка, коли читаємо наукову розвідку природника Олюсена про життя бжоли-робітниці. Хто приглядається, як то пильненько літає бжола з цвітки на цвітку, або хто в погідний день приглядається, як бжоли до улия крізь вічко зносять пожиток, той певно набере пересвідчення, що бжола може бути примiром для людей. Але инакше представляється справа, коли контролювати поодинокі позначені бжоли підчас їх денної праці. Тоді зачинаємо потрохи сумніватися щодо пильности бжоли. Збирати пожиток може бжола цілими годинами без відпочинку, безперервно. Але та сама бжола потрапить цілими годинами, па навіть цілими днями — дармувати, коли вичерпалося її звичайне джерело, відки збирала мід. Та не лише бжоли, що збирають мід, люблять так дармувати. Дотепер занадто слідкували життя бжоли під голим небом, а не звертали доволі уваги на бжоли в улию. На дворі бжоли працюють пильно; бо святкуючі бжоли не вилітають із улия. Природник Г. А. Греш каже: Судячи з гамору в улию, можна би думати, що там западливо працюють. Але там є богато бжіл, які є незвичайно ліниві, що цілими годинами сидять без діла, або без ціли вгакяють.